

EL CUENTO VALENCIÀ

Publicació semanal

Añ I ————— N.º 1

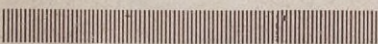
L' HORT DE LES CINCH TARONCHES

(Llichenda prehistòrica)

PER

B. Morales San Martín

Il·lustracions de
VERCHER

Prèu: 30 cèntims

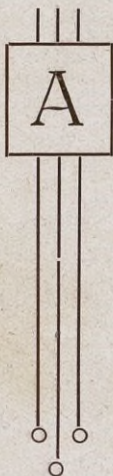
FOT. SANCHIS

Hispano American Films S. A.

"Universal Pictures"

Colón, 32 - Teléfono 12507 - VALENCIA

PROVECHA gustosa la aparición del primer número de "EL CUENTO VALENCIÁ" y desde sus páginas envía un cariñoso saludo a toda la afición cinematográfica valenciana y espera que entre la misma tengan buena acogida sus magníficas producciones que presentará durante el presente año en el Teatro Lírico.

E. DEU

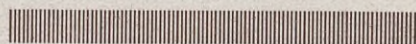
Gerente

Café - Restaurant Sorolla

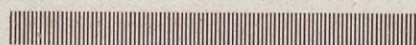

——— Propietario ———

José Sánchez Martínez

Todos los días cubiertos y a la carta :: Conciertos por el trío Monzonís tarde y noche

: Especialidad en
banquetes y bodas

Tel. 10850

Valencia

EL CUENTO VALENCIA

DIRECTOR:

ESTEVE VICTORIA

Se publica els disaptes

ADMINISTRADOR:

ANGEL CLIMENT

PREUS DE SUSCRIPCIO:

VALENCIA: Un trimestre, 3'50 ptes.-Semestre, 6 ptes.-Añ, 11 ptes.

FORA: Trimestre 4 ptes.-Semestre 7'50.-Añ 14

Valencia, 11 de Giner de 1930

La correspondència al Administrador, Apartat de Correu número 388

Als amics i als lectors

¿EL CUENTO VALENCIÀ ve a omplir un vuit en el camp de les lletres regionals? Sí. Creem fermament que respon a una necessitat, i portats per este convenciment, desijosos de prestar a Valencia un servici i de rendirli un homenaje a la nostra bella llengua, s' havem llançat a l' aventura de la publicació d' este periòdic, que volem que siga el periòdic de tots, alts i baixos, pòble i aristocracia, d' aquells de' inflammat amor a Valencia i tot lo seu, com d' aquells atres indiferents a les posicions que cal adoptar per a afermar nostra personalitat en tots los òrdens, pero als que tenim la esperança de reconquerir per a 'l *bon sentit* valencià per mitj de crits i de tòcs a lo íntim de la seua espiritualitat racial...

No som modèsts ni inmodèsts. Som, sí, amants de Valencia, tenim amics en tots los sectors i cantóns de la vida valenciana, als que havem consultat la conveniència de la publicació d' EL CUENTO VALENCIÀ, i els alientos, les promences d' ajuda, les indicacions discretes i cariñoses per a 'l millor èxit d' esta mampresa, que de tots havem oït, formen un còr de veus optimiste, unánim i afalagador entorn del nostre propòsit i constituïxen la senda, radiant de llum i d' esperances, que creem pòt conduïrnos molt a lo llunt, allá aon la nostra vista entreveu, en un horisont seré i polícrom de colors de realitats, la meta del triomf, que, com un braó de llorers tèndres, ofrenarem a la idolatrada Valencia...

¿Propòsits? Queden ya señalats. Pero sí que volem añadir que per les pàgines d' EL CUENTO VALENCIÀ desfilarán les millors plomes de la nostra tèrra, tant de autors consagrats com de nous e inèdits, a fi de que la colecció del nostre periòdic siga de

un contingut excelent, fort, de ñervi i mólla, que done idea, dins i fóra, dels valors lli-
teraris que poseím, tan relevants, de tanta válua..

Un saludo cordial a la premsa tota, de València, i també a la de les tèrres germanes,
la helénica Alacant i el fèrtil i treballador Castelló, en les que volem apretar els llaços de
santa germanía patriótica.

I ara lector, un prec de perdó per les deficiències que notar pugues en estos primers
números d' EL CUENTO VALENCIÁ, i una invitació a que sigues constant
i entusiaste en lo saborejar de les pàgines exquisites que huí i en setmanes sucesives pen-
sem oferirte.

LA REDACCIÓ

ADVERTENCIA

Per desig exprés del autor de "L' hórte de les
cinc tarónjes", se respeta la ortografía en que
está escrit l' original del mateix i de la qual no
se fa responsable la direcció d' EL CUENTO

VALENCIÁ

L' hòrt de les cinch tarònches

Llichenda prehistòrica (1)

Per a acaronar en la dolça música de l' amor
a la patria, a la raza y a la llengua valencia-
na, a G. de S.-M., filla gentil de la Nòva Hes-
peria de les tarònches d' òr.

I

UN REY DE LLICHENDA

Lo rey Baal se moria...

Había reynat 80 anys; ne contaba més de 150 de vida; se dia «fill dels fills del Pare Sòl»; era fundador de un pòble de soldats fòrts y valents que inventá una civilizació guerrera de maravellores proporcions... y moria malcontent.

Cercat ell y sa rasa chegantina dins los murs de la primera ciutat, fundada vòra el Mediterrá llevantí apenes deixaren los bòschs y les cavernes de l' hòme primitiu, moria de tristor, més que de vellea, aquell rey centenari perque son reyne no era més que un gran campament, un estat militar, en el cual no había alenat encara el pensament humá, atrevit y progresiu, ni glatit més sentiments poètics qu' els cants dels rapsodes celebrant en estròfes rudes e in-

formes los fets guerrers «del gran rey Baal», ni sonat més música qu' el gruñir de la fona y el remor de les armes en sos brutals combats.

Y Baal presentia, cansat de lluytes y fart de conquestes, que l' hòmc y els pòbles venien al món per a algo més gran que disputarse la posesió de la tèrra a dentellades y a ofegarse uns a atres en rius de sanch... Veia son impèri, basat en les armes, arribat al cim de son poderiu guerrer, estacionat en son mateix poder y encallat en los envechats llímits dels vehíns pòbles y estats, sempre arma al bras, recelosos uns de la barbarie y la valentia dels atres.

Comprensíu lo centenari Baal, per sa dilatada esperiència de la vida, de que la fòrsa y el poder no eren pròu per a iniciar la història de la raza humana que acababa de ixir del Caos y tenia dret a viure en un món millor qu' el de les fieres y a gochar ya de la felicitat que dona la pau, moria

(1) Esta llichenda, arreplegá y contá en ma llar per los meus antepasats matèrns, naturals dels magnífics hòrts de tarònches de la Ribera, concorda casi totalment en les primitives llichèndes de les colonizacions ibèriques, citades per los modèrns historiadors Berlioux, Scott-Elliot, Roso de Luna, Botella, Novo y Colson, Saavedra, Cuevas, Ballesteros y Beretta y atres autòrs. ¿Haurá tanta veritat en la poesia com en la Història?

de pena entre los seus braus guerrers, pensant qu' en lo món debía haber buscat algo més gran que la espasa y la fona per a conquistar el respècte dels pòbles y el amor y la veneració de sos fills y de sos vasalls.

Lo llenguache del reyne de Baal era tan sòls un vocabulari de aspres veus militars; lo seu art, el de fundir, templar y adornar ses armes de combat; lo seu anhel de progrès, dominar nòves tèrres, eixamplant los llímits de les sehues y fer més pòbles tributaris y més hòmens esclaus...

Baal, en eixe moment lúcit en que l' hòme se veu entre les dos eternitats oriche y fi de tota vida: la nada y la mòrt, presentia la història; més encara, adivinaba la chustisia històrica; quizá entreveia vagament la immortalitat espiritual... y li penaba deixar la memòria, entre els vius, de un tirá de pòbles y de conciènsies, de un asesi de tèstes coronades y de un saltechador de naciòns, y se sentia morir de dolor de remordiment el valerós rey Baal, fill dels fills del Pare Sòl.

Pero avans de morir cridá a tots sos fills... Cinch eren y los capitáns més valerosos de ses còlles guerreres... y els digué així:

—Fills méus: Vaig a morir molt pronte. Mos díes están contats ya y yo malcontent de la mehua òbra que deixe comenzada no més; yo volguera deixar la corona y la espasa victoriosa en més de cent combats a aquell de vosatros que sabera convertir este pòble militar en un empòri de pau y de sabiesa, de amor y de progrès. Próu ni hiá de batalles y de conquistes, sempre en les armes en la má; próu de derramar sanch de hòmens de la mateixa rasa y de fer graòns de mon trono sos còsos mòrts o mutilats. Volguera morir en pau en tots los pòbles que mos rodechen; volguera deixarvos un impèri poderós y rich, ahon conduíren al pòble per bons camíns hòmens de gran enteniment y còr sá, no ya per guerrers, may farts de sanch. Concell vos demane a tots; penséu y obréu: pero aquell que arribe a saber fondre les espases convertintles en atres instruments que fora-

den les entrañes de la tèrra buscant en ella els tesòrs que guarda, a ell li donaré la corona y reinará sobre la hermosa tèrra de Baal, verche encara del treball del hòme, masa regada en sanch humana. Tèrra ne tenfu pròu. Hiá que saber viure d' ella fentli produir cada día més de lo que mos dona naturalment. L' hòra es sonada de fer este miracle, pensant y obrant. Aneu, fills, y no torneu al meu costat sense durme resòlta la cuestió que vos he manifestat. El Pare Sòl illumine vòstre enteniment y fasa glatir en amor de humanitat vòstre còr. ¡Aneu, aneu, fills meus... penséu y obreu.

II

LA BONA FADA Y LO FILL DEL SIÑOR REY

Cinch fills tenia lo siñor rey de «la ciutat de Baal», que significaba en aquella llengua guerrera «la centinela del matí», perque era la primera d' aquelles tèrres llevantines qu' esperaba y recibia los primers besos del Pare Sòl y la que sempre, arma al bras, velaba com únich centinela per la seguritat dels territòris de Baal.

Y los cinch fills, qu' eren los cinch galans més ben plantats y ardits del reine, no sabien còm donar remey a los desichos del siñor rey y pare com no fora duent la guèrra a sanch y fòch als pòbles vehíns, captivant a tots sos habitants y conduintlos a la ciutat del rey Baal, a vore si entre tants esclaus ixien alguns d' aquells hòmens excepcionals que demanaba el centenari rey per a fer més anomenat y gran son impèri, y qu' ells, com a hòns y esforsats guerrers, no sabien quina casta o mena d' hòmens podria ser.

La veritat siga dita: tots los fills no pensaben lo mateix... Lo més chiquet, lo príncip Valentí, més somniador que sos chermans, pensaba y meditaba còm donaría còll al chust desig de son bòn pare...

Esperit inquiet y afanós de inquirir lo

desconegut, era intrèpit navegant que tenia enllestida sempre una nau velera en les plaches cantarines de Baal, per a ferse a la mar seguit de sos braus mariners, dispòsts com ell a descobrir nòves tèrres, illes desconegudes, mars may solcats per ningú. Més navegant que guerrer y més poeta que cortesà, més li plau viure y dormir en lo

que partia en dos la sagrada tèrra del fills del Pare Sòl y se perdién sos pasos per les espeses y sombríues pinades que desde les montañes de amatista que cercaben com una diadema les planures vèrches del reïne, baixaben a aquelles, espesantse més, barrant sendes y camíns, cubrint la fèrtil planura d' un tapís de perenne verdor, per lo cual vagaba la príncip Valentí barrinant son pensament en la foscor de les sèlves y del pervindre, esperant que d' aquell arcà desconegut brotara la chispa qu' ensendria la llum aclaridora de son entenebrit pensament.

Cansat de recórrer sense fruit aquelles umbríes solitaries, baixá cap a la placha seguint lo curs del riu, ample y callat com un poeta qu' encara no ha ensomiat sixquera son primer poema o sa primera trachèdia...

Lo riu desaigüaba en la mar blava entre alts y espesos cañars, cuals acardenalades puntes florides, semblaven afilades

baixell de les sehues aventures qu' en lo palau-castell de son pare, lo señor rey Baal. La brisa marina dilata y eixampla sos pulmóns tant com los cohibix y ofega l' ambient de cuartel de la còrt del seu pare. Els amples horitzònts de la mar sens límits afina sa vista y li bañen el còr chovenil d' alegría...

Ell també sentia com son progenitor misteriosos e imprecisos anhelos d' un' atra vida nòva, més completa y meñs vulgar que la que vivia tot l' impèri de Baal, anhelos que se concretaben en un' ansia d' un món millor, d' una existència més dolça y tranquila en la cual tots foren com chermans, regits per un sòl patriarca, sabut y amorós... Y meditant sobre éstos desichos, emboirats encara en son chove enteniment, pasechaba fuchint del remor de les armes y dels eixercisis dels campaments, vòra els cañars que bordechaben lo platechat riu

llanses tintades en la sanch de les batalles... Sonrigué el príncip content al vore aparéixer a sos ulls la oscilant blavor de la mar platechada per l' aurora llunar que comenzaba a resplandir per l' orient mediterrà... Y caigué sentat en l' espés cañar deixantse arrullar per la música dolça y suau que la brisa salobrenca levantina arrancaba de l' arpa de cent còrdes del fullam cañarís... Y en eixe estat de misteriosa inconsciencia que presedix al ensòmit, va vore els contorns indecisos de una aparició blanca y transparent com si fora feta de raigs de lluna o de boires y escumes de la mar, que posant sobre el front del príncip, mig adormit, una má que se sentia, pero apenes se vislumbrava, li parlá així, en llengüa misteriosa, qu' el doncell entengué clarament:

—¡Príncip noble y animós! Escóltam... Soch la Bòna Fada de la tehua raza y la

que derramá a mans plenes sobre tú tots los dons preciosos del cèl lo día feliz que naixqueres. Escóltam, que si m' escoltes, tú serás gran y ton nòm, immortal còm fundador de un reïne més envechat y famós qu' el de ton pare, lo valent rey Baal.

Lo príncip, que còm a bon somniador era hòme de pòques paraules, suspirá en mig de son fantástich ensòmit:

—Parla. T' escolte.

La Bòna Fada acaróná lo cap del príncip sobre son sí virchinal de boires salobres, y seguí:

—Lo rey Baal morirá pronte. Sos díes están ya contats. Pero ans que sone l' última hòra del darrer día de la sehua vida victoriosa, tú, son fill més volgut, has de realizar una empresa fabulosa qu' el Pare Sòl, deu protector de ton reïne, te guardava per a tú, en qui lo enteniment y el còr pesen lo mateix en ton destí gloriós. Lo rey Baal no ha pogut fer dels hòmens de les cavernes y dels boschs, més que un pòble de guerrers y conquistadors, porque este era el primer graó del progrés humá. Ha cumplít sa misió històrica. Pero s' avehínen atres temps, y la tehua es atra, més gran, més hermosa, providencial. Está escrit en les primeres fulles del «Llibre Gran de la Història» que tú alcanzarás lo que a ell li estaba vedat. Próu feu en traure als hòmens de les ferèsteches selves y de les cavernes—ahon vivíen y moríen com els llops y les aserps—enseñantlos el us del fòch, a fondre els metalls, a fabricar la cerámica y els vestits y a convertir les armes primitives de pedra en atres de bronce y de ferro. Próu feu en fundar una ciutat y acostumar als humans a la vida social, encara que guerrera... Ell doná el primer pas en la Història; tú has de donar el siguiént més alt qu' el primer, porque aixina ha de ser y no pót ser d'atra manera. Als reinats de fórsa y de lluyta han de seguir els reinats de pau. La tèrra verche ya está pròu regada en sanch, y als guerrers han de substituir els agricultors; als capitáns, els poetas y els artistes; als caudills, els sabis y els apóstols del amor, y a la guèrra brutal l'

impèri de la lley... Yo he baixat del reïne de la Fantasia, manada per lo Pare Sòl per a revelar-te el secret de ton destí gloriós. Tú eres entre tots tons chermáns l' hòme del pervindre, el fundador de un reïne immortal com lo teu nòm, príncip Valentí. Escolta més encara; escolta la llichènda paradisíaca del «Hórt de les cinch tarónches», del que tú está escrit qu' has de traure un nóu món de riquea, de belleza y de bienestar. Atén, príncip—y la fada prengué alé per a seguir...

Un raig de lluna plena que sobre les blanques y platechades ones s' anaba alzant com hostia sagrada sobre un altar de fantasia en aquella nit de mistèri, alluméná la chentil figura del dormit príncip Valentí y la má fosca del Destí, que comenzaba a escriure sobre l' ubèrt llibre de la mar de les llichèndes el primer capítul de la història de la tèrra de Baal... Y la veu musical de la Bòna Fada seguí com si fora rumor de brises en los pins marítims y en los enchoyats cañars riberenchs:

—Hiá en una mar desconeguda y tenebrosa, chamay solcada per baixell algú, una tèrra maravellosa, anomenada per los vells Patriarques de tot lo món conegut, la Atlántida, habitada per los poderosos atlánts y les hermoses Hespérides «de veu clara», fills del llechendari rey «Atlant» y de la chentil reina «Hesperis». Aquella tèrra de les Hespérides y dels Atlants poseix un clima deliciós; no coneix les neus ni los mals vents: suaus y tibies son les sehues brises; de cristal purissim sos rius, que deixen vore ses arenes d' ór y sos peixos maravellosos; ses montañes son de plata; los aucells de sos hórts, de mil colors, y arpades llengües musicals; sos fruits, dolços y candits, com no hiá res millor en lo món, y sos cañars, dolsos més que la mël de les colmenes. Y les flòrs de sos chardíns d' ensòmit enchisen y adormen los sentits en son perfum deleitós y es convertixen en pomes d' ór, que son el fruit de la vida feliz e immortal...

»Pero esta tèrra está amenazada de mórt... perqu' eixa Atlántida es la illa del

pecat y ha de desapareixer de la tèrra. A ella fuchí y en ella s' amagá, fent sa habitació, el primer asesí que hagué en lo món después de matar a son bòn chermanet Abel, fundant lo reíne dels orgullosos Atlants, que desafiaren el poder de tots los hòmens de la tèrra y hasta el de Deu, volent puchar hasta el cèl... Primer foren bons y humanitaris per a fer olvidar al món el primer crim comés en la tèrra per son caudill Caín, fent de la Atlántida la tèrra d' una raza fòrta que inventá una civilizació y creá un' agricultura de grandioses proporcions, y la Atlántida fon un paradís; mes, después, s' achuntaren en chents arribades de tèrres desconegudes, la soberbia y el pecat s' apoderaren dels atlants corrompentse de tal manera tot aquell pòble sá y fòrt, que Deu maná aniquilar aquella gran illa, hermosa y santa «en el principi», y qu' en una nit fosca de sa història vergoñosa se la tragara la mar per a sempre.

»Pero com ans de morir l'últim rey d' ella, lo poderós Atlant, per a lliurar del pecat a sa bòna y pura esposa y a ses cinch filles, les princeses—joh, noble príncip Valentí!—les encantá dins de ú dels abres de les pomes d' òr, que creixía chunt a la pòrta de son palau de marbre y bronzes, Deu ha dispóst que ans d' enfondar la Atlántida dins la mar tenebrosa, un príncip, fill de reys, de cór sá y pur enteniment, vacha a la Atlántida crehuant mars y tèrres de llichenda, y desencante a les cinch filles de la reina Hesperis y del rey Atlant, per a fundar, més a Orient y baix lo camí del Pare Sòl sobre la tèrra, un atre pòble tan rich, florit y venturós com fon l' Atlántida.

»Ningú, per poderós y esforsat que siga, podrá salvar a aquella tèrra prodichiosa de son pròxim fi; pero sí deslliurar de son encant a les pobretes y bònes princeses Hespérides...»

—¿Cóm?—preguntá anhelós Valentí, dins son ensómit.

—Vas a sabero. Lo palau d' Atlant y de Hesperis está en lo mig de «l' hòrt de les cinch tarònches». A la entrada d' este, dor-

mita un chegant de pedra; es el monstre Volcán, que respira purnes d' infèrn, fum asfixiant y escup rius de fòch líquit. Es l' Esperit del Mal, que guarda sa tèrra predilecta de les mirades y los desichos de tot sér humá. Ningú pòt entrar en «l' Hòrt de les cinch tarònches» sense esposar sa vida a la furia del Dragó de pedra, que respira purnes y vomita fòch, recelós de que algú puga cullir la rama ahón está encantada la reina Hesperis y les cinch tarònches que guarden, dormint son encant, les princeses reals. Pero tú asòles, noble príncip, tú tan sòls podrás entrar sense perill de mòrt e ixir victoriós...

—¿Yo?—somiaba el príncip.

—¡Tú! Així está escrit en lo llibre Gran de la Història.

—¿Cóm?—seguía somiant el príncip-doncell...

—«Pasant quant lo Dragó de pedra tinga son únich ull ubèrt que es quant dórm; pues quant lo tanca es per a vomitar cèndres abrasides y rius de fòch. No dugues ninguna arma, espasa o puñal, ni sixquera coraza o cervellera; la proximitat de l' acer atraurá al dormit Titán despertantlo y estariem perduts... Demá al amanéixer, un baxiell pintat del color de la mar, en vèles de color de cèl y rems com la plata de les escates dels peixos, t' aguardará en esta placha. Munta en éll sense pòr, y éll te conduirà com un aucell llaucher a les tèrres atlántides. Yo, la Bóna Fada portaré lo tímó y la mehua veu t' atvertirá dels perills per a que fuixques d' ells. Soch un esperit que estará sempre chunt a tú a tot' hòra y te durá a les plaches d' arenes de plata y cristal de "l' Hòrt de les cinch tarònches" pera salvar l' ànima immortal y civilizadora de la Atlántida al desencantar a les cinc princeses Hespérides que, desposades en vosatros los cinch fills del rey Baal, convertirán este reíne en un món nou, prodichós e immortal.

«Pasarém, perque sempre aniré en tú, per una illa en la mateixa antrada de la Mar Tenebrosa, ahón habita la Sirena

Kalipso que a tants navegants pèrt, co-neixedora de tots los abismes d' aquella mar traidora. No escoltes sos cants y sos alhagos; estariem perduts tots perque no podríem salvar a les encantades doncelles que han de fundar ton gran impèri.

Seguirém avant: aplegarém a l' Estret que guarden les dos columnes de pedra que al cèl arriben y en les que escrigué un deu cobart »No mes allá«, per a que ningú s' aventurara mar adins y disfrutara dels plaers de l' Atlántida. La llichènda de Herakles (*Hércules*) no resa en mosatros...; deixarem arrere les dos columnes tradicionals... y aplegarém a la tèrra y Chardí de les Hespèrides; desembarcarás si el chegant dòrm en son ull de fòch ubèrt sense escupir fum ni fòch... Chafarás les plaches archentines y de cristal y entrarás en l' Hòrt de les cinch tarònces». La mehua sombra invisible t' acompanyarà; pero guarda en ta memòria quant te dich y deus fer per a l' èxit de ta hazaña fabulosa. Per un camí que serpecha entre els abres de les pomes d' òr arribarás al paláu abandonat de Hespèris. Front a ell y cuallat de pomes d' òr vorás l' abre marvellós que s' eixampla com un trono de realesa divina. **Es l' abre, lo taroncher encantat.** Lo parfum de ses flòrs, encanta y adòrm en dolsos y sensuals ensómits. La vista y flairor de sos fruits d' òr despèrta tots los apetits que l' hòme puga tindre. No t' henchisen y seduixquen flòrs ni fruits. Pucharás a l' abre encantat, sense obrir ninguna taròncia, encara que siga un sacrifici per a tos chovenils ardors; podies quedar encantat tú també; aplegarás a la rama més alta y poderosa, en la cual se convertí la reina Hespèris; en la punta d' aquella hiá un hermós pomell de tarònces d' òr en la que quedaren tancades les virchinals y hermoses princeses; no t' desvanisca lo parfum y la hermosura de los dorats fruits y troncha en má segura la rama sansera y baixa en ella y en les cinch tarònces depresa perque una vegada arrancada la rama de les cinch tarònces y vin-

guda la nit, está escrit que ha de afonarse tota la Atlántida en gran terratremol. Torna corrent a ton baixell y ell te tornarà a esta tèrra de Baal, ahon ya podrás cullir les tarònces de la rama y obrirles per ta propia má. ¡Pero no les óbrigues en ganibet! ¡podries matarles y fer inútil ta fabulosa hazaña! De les cinch tarònces ixiarán les cinch princeses Hespèrides que farás de cada una la esposa de cada ú de tos bons chermáns per ordre de edats pariguals... La més chicoteta será per a tú y els dos fundaréu, al heretar la corona de ton bon pare, lo señor rey Baal, el pòble més sá, treballador, artista, festero, y somniador de la tèrra creá per Deu...

Mig despèrt, mig dormit, lo príncip, quí escoltaba capficat y pensatiu, de sobte preguntá:

—Y díme, Bona Fada, ¿es hermosa la més chiqueta de les princeses encantades? ¿Molt hermosa?

La veu de la Fada tardá un poch a respondre, tremolosa:

—Més que totes les dònesh boniques del món. Hermosa com un amanéixer de Maig y com una nit de lluna estiuencia...

—No digues més. ¡Yo seré lo cavaller que la desencantarà!

—Hiá grans perills que córrer...

—¡No impórta! Els venseré.

—Yo t' achudaré sempre... perque soch ademés...

—¿Quí eres, fada de la veu clara y dolsa?

—Ya ho sabrás a ton hóra. Y, ara, despèrta, príncip. Es arribat lo moment de començar t' hazaña ideal. Les encantades princeses esperen a son caballer, a lo seu llibertador, y l' Atlántida a l' héroe que l' ha de transmutar en un impèri viu e immortal. Despèrta. Deixa de somniar. Ves ya cara a la Vida, qu' el Pervindre es teu. Despèrta, qu' el Pare Sòl ix per Orient...

Y el príncip despertá y asombrat vavore com s' agrunsaba sobre les ones de la próxima mar llevantina de les llichèndesh fabuloses, una hermosa nau del color de la mar blavosa, en vèles com tròsos de cèl y

rems com la plata de les escates del peixos de la lluminosa mar mediterrànea. En la punta dels màstils de la fantàstica nau, flamechaben gallardets blanchs y blaus com la purea del cèl y les aonetes de la mar. Sobre cubèrta, enllestíen aparells, reds y rems, bronzechats mariners de llichènda, y ú d'ells acostaba la placha una barqueta blanca y voladora com les incansables gabines. Puchá a ella el príncip Valenti y apenes estagué sobre la cubèrta del baixell misteriós, este soltá les amarres, s' unflaren ses vèles, flamecharen los inquietos gallardets y a espentetes dolces del fresch Llevant s' en aná nau mar adíns...

III

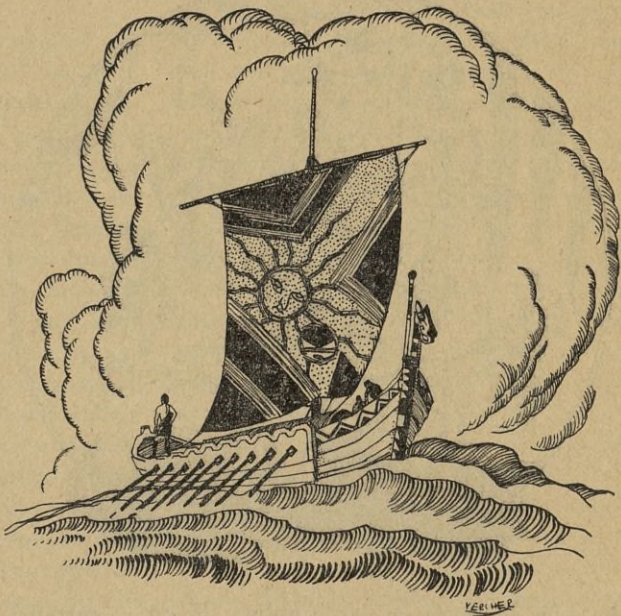
MAR ADINS...

El animós príncip, sobr' el pònt del esbelt baixell, nit y día escrutaba la mar lluntana, veént pasar apròp còstes, illes y pobles, indiferent, esperant vore les purnes d' infèrn que alenaba el Dragó de Pedra que guardaba la entrada de l' «Hórt de les cinch tarónches»...; pero solcá encara la nau misteriosa algúns díes la mar blava y mediterrànea, costechant sempre, dirichit lo timó per má invisible, pero segura, y el fum y el fóch fatídic no 's veíen sobre l' horizon...

Aplegá el baixell un día ahon pareixia que la tèrra s' acababa y la mar s' ensombria y eixamplaba com si omplirenles aigües tot lo món, y va vore el príncip Valenti davant ell, a dreta y esquèrra, dos inmensos pilars de pedra viva, com dos montañes, que s' alsaben hasta els nugols y teníen grabades sobr' ells les fatídiques paraules: «No més allá», y no dubtà seguir avant. La veu sobrenatural que l' animaba murmurá suavement a l' oit del príncip que, incansable, velaba día y nit dalt del pònt de la nau de son ensómit:

—No tingues pór... Seguim avant... Eixes paraules les escrigué un héroe envechós de que un atre coneguera més món qu' ell. Tú eres un príncip valent y vencerás... ¡Avant, sempre avant!

—Pronte deixaréu arrere les dos columnes montañoses que la tradició diu qu' el llechendari deu, héroe o colonizador Herakles, elevá entre cèl y tèrra a la

entrada de la Mar Tenebrosa per a guarda secular de les tèrres desconegudes que apresonaba aquell oceá que pareixia no tindre fi. Pasant les dos montañes d' Herakles, anomenades per los navegants, que may les pasaren, Abila y Calp (*Dschebel-Musa* (*Ceuta*) y *Gibraltar*), pasaréu pròp la perillosa illa de Kalipso, poblá d' abres de sombra mortal y de sirenes més mortals encara... y la pasaréu sense atendre los seductors cants d' aquells sérs sensuals y maléfichs, internantse sense pòr en la Mar Tenebrosa, seguint sempre lo camí que trazaba sobre les aigües el Pare Sòl y qu' eren los primers navegants en seguir... Pero l' Atlántida promesa, la tèrra de les maravellozes Hespèrides nó 's veía may. Los vents eren suaus y favorables, la verdinegra mar apenes se rízaba al ta-

llarla com un ganibet afilat la proa de la nau invencible de les vèles blaves y los remos de plata, a la que pareixia protegir y guiar un poder sobrenatural que haguera esclavizat a totes les potències marítimes...

Una matinada, a la llum incèrta de l'alba, lo príncip, desde lo pont de son

palmera de llums y s'esclayaba sobre la gran planura de l'obscura mar.

—Ya s'veu la tèrra promesa... Lo mónstre que la guarda se divisa ya... Alèrta tots, que allí está el tesór que busquem, príncip. Fes que tot mariner tire a l'aigüa algún arma que pòrte, perqu' eixa montañ, al atraure els metals, despertaria y al

descubrimos tot estaria perdut... y la historia del món, interrumpida, detinguda molts sigles. L'hazaña s'ha de realitzar sense violència alguna ni derramar una gota de sanch. Així está dispòst y escrit—surrà la veu amorosa ya coneguda del príncip navegant.

Conforme s'acostaben a la altiva montaña, ésta fumechaba més y les volves y purnes eren més grans y més enceses, com si tot el corache fogós del monstre no cabera en ses entrañes de pedra ígnea y bullint s'en ixquera per lo monstruós ull únich de sa tèsta renegrída y enrochida a l'hòra.

—Lo Chegant d'òrm. Esta es l'hòra nostra. Fonant en ses

baixell, distinguí en la lluntanía de Ponent una masa chegantina, rosada a la claritat matinenca, com aislada en mig la mar... Sa nau posá proa a ella. Lo mateix podia ser una immensa torre que una montaña solitaria que asomaba l'elevat cim sobre les ones de la Mar Desconeguda... y el còr del príncip se baté d'alegría pensant qu'ell era el primer navegant que anaba a revelar el mistèri d'aquella Mar Tenebrosa que tants mistèris debía guardar...

—¿Qué sería aquell cim qu'entr'els núgols amagaba lo cap?—se preguntaba el príncip ple de natural emoció. El Pare Sòl, desvanint boires y núgols y permetint distinguir en perfectà claritat la lluntanía, li contestá al príncip...

La montaña lluntana fumechaba, chispechando volves enseses que s'obrien com

entrañes y en fòch bullint sos rencors y òdis caòtics se recrea y atén no més a sa vida interior y d'òrm per a els demás y per a tot lo que no siga el Mal, que feu son niu en son còr de pedres brusentes. Aixina estarà uns dies, quizá unes hòres no més. ¡Cuant despèrte, debem estar ya llunt d'ell! Después de ses dormides, despèrta en furiós terratrémol, y el próxim será més furiós porque será l'últim, al vore que li son robades les cinch tarònces encantades y la rama materna que les sosté. ¡Pòbra Atlántida... y qué póchs moments te queden de vida per los pecats de tos fills! ¡Achudéu, remers, a les vèles qu'unfla el vent de la esperanza y dugaumos pronte a la tèrra somniada!

Y obedint a aquella veu misteriosa, los remos caigueren a l'aigüa a una y la nau del príncip volaba sobre les ones... com ga-

bina que busca el peixet de plata per a durlo al niu de sos fillets, com flecha d'amor que busca el còr enamorat ahon clavar-se ansiosa.

IV

L' HORT DE LES CINCH
TARONCHES

Conforme s' acostaben, la tèrra s' eixamplaba als costats del mónstre de fòch, y este ya no pareixia una montanya aislada en la mar, sino un promontòri avansat de les còstes que anaben descubrintse, còstes maravilloses de plata y cristalets enlluernadors, en los quals los rosers y flòrs de tota mena aplegaban vòra l' aigüa com si s' adelantaren als besos del Pare Sòl y als de la onada salobrenca que de l' orient pareixia esmuñirse hasta la tèrra de les encantades Hespérides. Bóschs de frutes desconegudes y hermoses omplien les planures paradisiaques cubrintles d' una verdor infinita y florida en oloroses garlandes, que diria el príncip estaben teixides per les mans de les mateixes fades... Pero lo que més despertá l' enteniment y seduí als sentits del príncip fon l' abre de les pomes d' òr, que ofería la flòr olorosa y enervadora en espesos pomells chunt a la dorada fruta perfumada, que de llunt, ya convidaba a cullir-la y mencharla...

No tardá Valentí a baixar a tèrra y caminar per aquelles arboledes florides y cuallades de fruits tot a l' hòra, crehuades per rius d' aigües pures, hermòses, cristalines y fontetes de dols remor, ahon bebién diamants y pèrles los aucellets y les flòrs... La melodia infinita d' aquelles florides selves de frutals aromosos y aucells cantaríns, suspengué el còr del príncip desde que baixá de sa nau, y tingué pòr de quedar encantat en aquell paradís entrevist ya per sa fantasia en son ensòmit, tal com el contemplaba ara a la llum espléndida del Pare Sòl.

—Camina, camina... No 't pares; que lo cbegant dòrm. No 'l mires sixquera; no tor-

nes los ulls cap a ell... Seguir avànt... que ya estem pròp... Aquell palau que relluix com espill de plata en mig dels tarònchers y a la fi del camí que seguim, es la meta de t' hazafia llechendaria que donará que parlar a la Història. Camina, camina de presa. Yo t' acompanye... La Bòna Fada no 't deixarà may. Camina sense tornar la vista arrere. ¡Sempre avànt, sempre avànt...

Lo príncip Valentí, per més que obedía a la veu misteriosa que l' guiaba en sa temeraria empresa, no podia meñs que sentirse encantat davant de tanta bellesa paradisiaca com l' Hòrt de les cinch tarònches ofería als seus sentits. Naturalesa tan maravillosa y espléndida may l' había vist, sentit ni gochat l' esforçat navegant llevanti que tantes plaches, tèrres e illes había visitat y descubèrt. Conforme caminaba admirant la hermosura de la tèrra Atlántida, tan cantada per les llichèndes dels navegants y colonizadors primitius, sentía glatir son còr de desconegut afá y en la má destra sobre son pit, ben apretada, procuraba contindre els fórts glatits de la seu sanch chuvenil que pareixia voler ixir a glopades per a contemplar també tanta maravella... ¡Ah, qué a gust haguera desencantat ell a la princesa de sos ensòmits, que en sos viaches buscaba com un consòl de sa vida errant y aventurera, y s' haguera quedat allí, en aquell Paradís de les flòrs de color de neu y aroma d' enchís y de les pomes d' òr, en ella per a viure una vida de amor y de pau! ¡Qué hermosa tèrra per a voler y ser volgut! Y ¡quina fòsa més florida per a un príncip poeta y enamorat! Pero no 's podia detindre. La Bòna Fada li hu díá: «Esta tèrra florida y enchisadora es la tèrra del pecat y está condenada a morir, a desapareixer baix les negres ones d' esta mar tenebrosa. Tú tan sóls pòts deslliurar de la esclavitut de son encant a les úniques animetes pures de les filles d' Hesperis y fuchir d' así pronte si no vòls que elles y tú s' afonèu també en l' abisme de l' olvit a que tenen condená

Deu y l' Història a la condenada Atlántida...» Y la veu misteriosa, cada vegada més espaiet pero en més emoció, seguia: «No 't pares... no t' encantes, príncip. Valor y fortalea per a resistir els encants d'estes tèrres malaïdes... Les princeses encantades están ya pròp... Senten els teus pasos y la tehua presencia; elles, dins sa presó d' òr, tenen més emoció que tú... porque t' esperen, t' esperen sempre... Saben que van a ser deslliurades y protechides per ta má pura de caballer del ideal, y han promés trasladar tota esta bellesa natural a la tèrra del seu conquistador afortunat... si culls la rama en que s' encantá per los sigles dels sigles a la reina Hesperis y sosté les cinch tarònces d' òr encantades y la plantes en la tèrra de ton pare lo señor rey Baal... ¡Pero destíntel! ¡Ya estem! ¡Eixe que veus, pompós y cuallat de flòr y de fruta, es l' abre de les pomes d' òr y de la Vida. Téu es... ¡Amunt! L' encant t' espera per a desvanirse... ¡Amunt!

Admirat quedá el príncip-aventurer...

Davant d'un paláu, com era imposible ensomiar d' hermós y gran, pero solitari, tot ell de richs marbres, bronzes y plata, mansió, més que de reys, de fades, obria son fullám espés y rialler un abre maravellós cuallat de les promeses pomes d' òr y palau de millers de aucells de tots colors que, en encantadora piuladissa, alegraben aquell vercher...

Sense ductar, s' acostá Valentí; puchá per lo tronch com si mans poderoses l' auparen per l' aire... Arribá al cim y agarrá la rama més alta y récta que al cèl senyalaba en son estrem cimer sostenint cinch tarònces precioses, les més boniques, grans y perfumades, en apretat pomell que al ferirlo el sòl ponent, d' òr tal mateix pareixia. En má segura tronchá la rama, besá les cinch tarònces eu un subtil trasport d' amor desconegut y sentí perfumats sos llabis sedients y son sér transfigurat com si un atre hòme fora, més fòrt, més sublim, més sant...

Apretant la rama y el dorat pomell

contra son pit, enamorat de lo desconegut misteriós que sentia glatir a compás y ritme de son còr romántich dins les cinch tarònces enchisades, baixá de rama en rama sostingut per la mateixa fórsa misteriosa que l' aupá, y, suaument, com si mans de fada el sostingueren y conduiren per l' aire, tocá al fi en sos peus les arenes de plata y cristal del encantat Chardí de les Hespèrides...

La mateixa veu que li parlá en les plaches de Baal y durant la feliz travesía de son baixell, li torná a parlar ara; pero ya no com abans, a cau d' orella, sino com si iquera de les tarònces d' òr y resonara directament en son pit:

—¡Camina, príncip valerós, de presa! Ya tens en ta má la chòya promesa per ton Destí. No la pèrgues. Camina de presa. Ta nau mos espera per a volar sobre la mar com gabina que torna 'l niu. Tú no 'l sents; pero ya el remor del próxim terratrèmol conmodu les entrañes d' esta tèrra que, collida la rama prodichiosa de sa llichènda ya no té dret a existir... No 't pares a oír la música deleitosa dels aucells en los fullams remorechadors. No t' inclines a beure en eixes fontetes cristalines, pero envenenades per lo sutil esperit del Mal... Lo únich pur y bò d' esta tèrra ho dus en esta rama beneida per Deu, creador de tota la belleza y riqueza del món... Ans de qu' el Dragó de pedra en entrañes de fòch, despete y vecha tronchat lo cim del taroncher encantat y robades les cinch tarònces hechizades, tot este món dels atlants, que un Deu convertí en montañes de pedra per sos pecats, tremolará; ses montañes totes vomitarán fòch; les aigües marines que rodechen l' Atlántida bullirán y s' alzarán en montañes colosals que, caent sobr' ella, l' afonarán en la Mar Tenebrosa, per a sempre, no trobantla may los hòmens que sentirán parlar d' ella en edats del pervindre. Camina... yá s' acostém... Encara dòrm el mònstre son somni de odi y rencors dins de sí mateix... Pasa, pasa, bòn príncip; ya's veu ta nau a punt de sortir, vèles esteses y rems á l' aigua... Ya estem als pèus del

chegant... no 'l mires... Corre depresa... la barqueta de ta nau t'espera encallada en l'arena... Així; pucha en ella. Ara á ton baixell y mar adíns, mar adíns, sense chistar los ulls a la terra de les Hespèrides que en potència dus en ta rama y podrás reproduir en ta patria immortal...

Pronte estagué el príncip en lo pònt de sa nau, duent sempre en la destra y sobre el pit la rama encantada, trofeu de sa fabulosa victòria que faria parlar a l'Història y cantar als poetes de totes llengües... y pronte son baixell, impelit per una fòrsa imperiosa, empengué el retorn en vèles desplegadas y al aire los gallardets blaus y blanchs de sos màstils. Bolaba com si comprenguera que portaba dalt d'ella un tesòr preciós y posant la proa al mig-día s'alluntaba cada vegá més de les terres Atlántides, en les quals, al embarcar lo príncip en la rama prodichiosa, esclatá una gran piuladissa de tots los pardalets de la gran illa oceánida con si les aus cantores comprengueren que aquell era l'últim cant de la sehua existència y li donaren lo seu adió a la Vida y al afortunat príncip de la terra de Baal...

Un inmens terratrèmol apagá l'última piuladissa dels pardalets de la Atlántida y al pòndres lo sòl en la lluntana ralla de la mar infinita se pongué també en la Naturalesa y en l'Història la famosa Atlántida, afonantse entotes ses delicies parasíaques, ses montañes de fòch, sos rius de plata y sos taronchers d'ensòmít, trastornant tots los continents coneguts, alterant les cóstes de totes les mars històriques, aquell colosal cataclisme geolòhic...

Pero com en lo món ha dispóst Deu que res se pèrga de lo creat, la famosa Atlántida anaba desde el fons de la mar a renáixer en los Diálechs dels filósofos, en les estrofes dels poetes y, sobre tot, a revivre en un paradís levantí, únichy llechítim heréu de la terra de les Hespèrides y de les pomes d'òr...

Pero seguim al príncip Valentí, que sa victòria no es lograda encara...

V

LA ILLA DE KALIPSO

La nau del príncip seguía navegant en bon vent sempre favorable. Suau ponent la espentaba cap a l'Estret de les dos columnes d'Herakles, les dos fites prohibitives de un «No més allá», burlades per la nau llevantina. Valentí en son trofeu d'esmeralda y d'òr en les mans l'estreñía sobre son pit sabedor del gran préu del simbólich tesòr que conduía... cuant, de sobte, s'oscurí el cèl, un gran terratrèmol conmoгуé terra, mar y cèl y les columnes d'Herakles, per ahón pasaben yá, s'afonaren enduentse al insondable abisme la fatídica sentencia, ya inútil, davant la audacia del navegant levantí, el cual vá vore desde el pont de sa nau còm unes torres s'afonaben en l'aigua y atres sortien d'ella, cambiant l'estructura del planeta, espectacle digne de héroes y de deus tan sóls...

—¿Qué había pasat? La tradició hu explica així:

Al vore el Monstre de pedra en entranyes de fòch, que el Chardí de les Hespèrides había segut profanat per un mortal, extrañ a la rasa dels atlants, usurpador de les cinch tarònches encantades en la rama de la reina Hespèris, en sa impotencia per a recuperar el tesòr robat, esclatá en purnes, brases, rius de foch y terratrèmols, partintse en cent tròsos la fecunda y febroseca tèrra Atlántida en totes ses belleses y riqueses naturals, que al afonarse en la mar feu puchar les aigües en colosal remolí d'aigua y vent furiós, anegant unes riberes, descubrintne atres, tronchant cadenes de montañes, cambiant lo curs dels rius, afonant unes illes y fentne sortir de l'aigua atres...

L'inmens terratrèmol que trencá les dos columnes d'Herakles, respetá sos amples basaments dits Abila y Calp (Ceuta y Gibraltar), pero al somòurelos los se-

pará eixamplant el Estret, per lo cual se precipitaren en irresistibles corrents opos-tes les aigües de dos mars, les del blau y poétich Mediterrà y les del negre y tenebrós Atlántich. També l' illa de Kalipso, fon arrastrada per lo cateclisme, vora el peñó d' Abila al peu del cual quedá ya com un amagatall perillós.

La nau del príncip estagué a punt de pati... Tan pronte era alsada als núgols com afonada a les entrañes dels abismes que s' obríen y tancaben continament en aquell desorí de les aigües irritades; pero al separarse els dos promontoris que hasta entonses habíen guardat la entrada de la Mar Tenebrosa dient als navegants: **No pasareu d' así. No hiá més enllá**, fon arrastrat el sólit baixell per les corrents y tirat com una bôya inútil sobre les costes de la illa de Kalipso y esta fon la sehua salvació y perdició a l' hora...

Entre la illa y les roques tallades a plom del promontóri famós, quedá un canal de quietes aigües y sosegat redós dels mals vents ahón un cólp de mar llansá la nau del príncip-navegant.

—En este asil de aigües tranquiles esperarém que s' acallen y calmen els elements,—digué el príncip.

—Sí; pero guarda el tesór que portes. Estás en l' illa de Kalipso, la sirena que pert als navegants en sos cántichs seductors y pot fer inútil la tehua hazaña—li digué la veu misteriosa.

El confiat príncip sonrigué y mirá la rama que, sempre en la destra, apretaba contra son pit anhelós... y joh, desdicha! joh, mala sort! La rama, sí, la sostenía en les mans; pero les cinch tarónches no estaben en ella. Li habíen segut arrebatades per lo temporal y Deu sap ahon estarien y quínes corrents ee les enduríen a lo desconegut insondable; y per primera vegá en sa vida l' esforsat príncip plorá; de rabia y de impotència contra el fet irreparable; pero plorá.

Pero ya era tart e inútil son plor: Ná-yades y ondines. sirenes y nereides rodechaben el baixell, teixint coráls y pèrles

entre sos trenes de verdoses aegües, en melodiosos cants y graciosos chócs dins l' aigua anunciant la venguda de sa reina y señora Kalipso, que sobr' els inquiets tritóns que arrastraben son carro de pechines y nácar y vestida en transparens caudals d' espuma, ya s' acostaba al baixell, cantant irresistible y sensual música, chamay ouida per orelles mortals, tan dolça y enervadora era:

—No vaches més en enllá, príncip. Sé qui eres y quín es el tesór que has robat del chardí de les Hespérides. Pero ya no es teu. Ara es meu, de Kalipso, la reina de la mar y dels plaers. Les mehues ondines les arplegaren de les ones durant lo temporal. Quédát así; planta en ma illa la rama que pòrtes de la reyna Hesperis y así refflorirá de nou l' Atlántida y tú y yo serem los reys d' ella. Vine a mos brazos, y en ells trobarás les cinch tarónches que has perdut en lo pasat cataclisme; pero també plaers desconeguts que 't farán olvidar a les problemátiques princeses, que quizá ya no viuen dins les tarónches encantades al desapareixer del món la terra y els chardíns que les enchen-draren. Vine, baixa, abandona ton baixell... Pucha a mon carro de nácar y coráls y yo 't duré a mon reíne del amor y de la inmortalitat. Vine a mí y l' o meu amor te fará inmortal en la vida y en la Historia. Vine... vine...

Y Kalipso, transportada d' amor y de desichos, li obría els brazos nacarats al príncip oferintli la mèl de sos llabis coralins, la neu y rósa de son sí sensual y tota la llum verdosa e insondable de sos ulls oceánicos, fondos com abismes, inquiets com els traïdors remolíns d' aquella mar.

Seré el príncip; tranquil son cór y sosegats tos sentits, evocá interiorment a la veu que l' aconsellaba y el conduía y la veu res-pongué a la imperiosa crida de son ánima:

—No te detingues, príncip: lo perill ha pasat... Torna a tes plaches natives... No abandones la rama prodichosa y les tarónches tornarán a tú. No desesperes de ta sort al fi próxim de ta venturosa hazaña

de caballer del ideal y de intrépit navegant. Té més poder eixa rama que apretes contra ton pit que la sirena engañosa que 't parla. En sos braços no viuríes ni un hòra; es la diosa del Engañ, que coneix tots los abismes de la mar, ahon afona y ofega a ses amants de un hòra, víctimes de sa seducció... Kalipso vol dir «l' amagatall», ahon cauen tots els infelisos navegants. Fuig d' ella; jamòlla les vèles y a la tehua tèrra sense detíndret, oh príncip venturós!

VI RETORN

Entre les dos veus que li parlaben, Valentí escoltà a la que sempre li había aconsellat y guiat; y desoïnt les cantates falagueres de la traidora Kalipso y son cór de sirenes, náyades, ondines y nareides, amollá les amarres, y un ventet llaucher tragué sa nau del quiet canal ahon fondechá y pronte conegué Valentí que una ma invisible, pero segura, guiaba son baixell com abans.

Llàgrimes de sanch ploraba el donsell per la pèrdua de les cinch tarónches, dalt del pónt de sa embarcació, veentse rey de la mar atra vegada, después del espantós cataclisme; pero considerant sa victoria inútil; porque sa gloria, era, no sols dur la rama de Hesperis, sino també cinch princeses per a esposes dels cinch fills del señor rey y pare Baal, per a fundar un nou poble, rich y venturós com l' Atlántida en les terres llevantines; pero lliure y net del pecat de aquella tèrra condenada... quant torná a resonar la veu misteriosa en son ouït y en son cór:

—«No 't desesperes... Torna a la tèrra de ton pare, l' heroich Baal, y planta eixa rama que conserva sa virtut fructífera. Al plantarla en ton reïne, tot el paraís de les Hespèrides rebrotará al entorn d' ella y la tèrra de Baal será un atre Hòrt de les cinch taronches com el que acabes de admirar y vore afonarse en les aigües tur-

bulentes; pero el Hòrt de les tehues tarónches será com no ni hiá ni haurá atre en lo món».

—Pero ¿les cinch princeses?—chemecá el príncip.

—La traidora Kalipso les ha somés a un nou encant creent matarles: obrigué les tarónches, les tragué una a una y clavantlos una ahulla d' ór en lo cap les acaba de convertir en cinch mariposes d' hermosísimos colors y ales voladores... Elles anirán a tú quant siga hora.

—¿Cuánt?

—Al florir la rama que dus en la má y has de plantar apenes tóques tèrra de Baal. No 't desesperes; no t' amoínes y deprén a ser prudent y a no pararte en lo teu camí quant seguixques una idea gran o camines inspirat per un pur sentiment...

No tardá el príncip en divisar les costes lluminoses de la tèrra dels seus pares y la ciutat milenaria el recibí com a un héroe triunfador de quimérica hazaña.

Contá a son bon pare y a sos asombrats chermáns, que ya el donaben per mòrt al donarlo per desaparegut, son en sómit de la Bóna Fada y tot lo ocurrit en son marvellós viache per la Mar Tenebrosa, son desembarch en lo Chardí de les Hespèrides, l' hazaña de arrancar la rama de la reina y de les cinch princeses encantades; el terrible enfonzament de l' Atlántida y de les dos fatídiques columnes d' Herakles y de sa llichènda prohibitiva, advertintlos que ya podía solcar la desconeguda Mar Tenebrosa, descubrir nòus continents, colonizar pobles desconeguts y, sobre tot, acometre la hermosa esperiència de fer arraiar la rama d' aquell abre desconegut, d' aquell encantat plantó de tarónches per vore si se cumplía la predicció de la Bóna Fada.

Se cuidá, per no aflichir a sos chermáns, de ocultarlos el robo de les cinch tarónches encantades y tornades a encantar per la fatídica Kalipso; y un bon matí...

VII

LA NOVA HESPERIA

...Cuant el Pare Sól eixamplaba sa llum dorada y rochenca per la rizada planura de la mar levantina y el fresch Llevant orechaba costes, rius, planes y sèrres, lo príncip Valentí, rodechat de son bon pare lo señor rey, sa bõna mare la señora reina y de tots sos chermáns, per sa pròpia má plantá próp del palau de Baal, el primer plantó de taroncher, abre desconegut encara per a ells y que anaba a ser l' abre nacional d' aquell reïne, que pronte sería marvellós y etèrn Hòrt de les Cinch Tarònches d' òr...

Y a seguida, com si per art mágica fora, tota la plana del reïne de Baal, desde el cerch de montañes que la rodechen per Ponent, hasta la mateixa voreta de la mar, tota se convertí en un immens chardí en el cual se reproduía hasta l' infinit el abre desconegut y extraordinari que había dut el príncip Valentí, a millers, cuallats de flòr ubriagadora, y de boniques pomes d' òr perfumades que apagaben la sed, curaben als malalts y foren la riqueza d' aquelles tèrres ans desprovistes de vechetació. Tots li digueren al taroncher, que d' aquella manera tan prodichiosa se multiplicaba cubrint planes, aigüa-molls y arenes, l' abre de la Vida, perque la vida, la poesia y la riqueza li donaba al ans sòrdit y guerrer reïne de Baal. Y com si en el propi fullám dels taronchers s' avivaren, comensaren a brotar bandades de pardalets de tota mena que cantaben en ses llengües armóniques la gloria del primer navegant mediterrá que pasá les columnes del No més allá, solcá el primer la Mar Tenebrosa, ubèrta ya per sa ha-

zaña llechendaria a totes les cheneracions, y portá, en un plantó no més, tota aquella riqueza de fruits y flòrs que tingué poder per a convertir a tot un pòble de guerrers en un pòble de pacífichs agricultórs.

Com si no hagueren acabat les maravelles que creá en un día la rama encantada de la reina Hesperis, comenzaren a brotar ullals y fontetes en tot el reïne, a creixer los rius, ans sechs y pedregosos y ara ubèr-

tes arteries que regaben els espesos taronchers en ses aigües fecundants...

Pero tanta alegría, tanta belleza y riqueza no podíen desvanéixer la tristeza fonda y dolorosa del pobret príncip, que añoraba les robades tarònches d' òr y el promés amor que estaba tancat en elles. Y suspiraba día y nit, despèrt y somiant:

—¿Qué será d' elles? ¿Ahón estarán esclavisaes? ¿Haurán mórt? ¡Infelís de mí! Tindre la dicha y el amor en la má y pèdrelos en aquell espantós cataclisme... Ben castigada está la mehua cobardía... perque yo deguí caure a la mar en ells y morir per elles y com elles...—Y ningún podía disipar la sehua melancolía ni el conórt que procuraben dur a son cór sos chermáns y sa bona mareta fentli contemplar com obra

sehua la completa y hermosa transformació de tot el reïne; y pera machor dolor, la veu misteriosa de la Bona Fada, noli parlaba ya.—¿Per qué?—se preguntaba...

Son únich consol era suspirar a l'ombra del taroncher en que 's convertí la rama maravillosa de la reina Hespèris cuant un día va vore com revolaben alrededor de les flors nevades del hermós taroncher cinch mariposes de múltiples colors... y recordant les paraules de la Bona Fada, que tan olvidat el tenia, procurá agarrarne una que sobre un pomell de flor se detingué y se deixá agarrar quieteta y manseta. Aná a besarla y notá que tenía clavada en lo cap una ahulla d'ór... Tirá d'ella y joh prodichi, oh ventura sense igual!

La mariposa se convertí en una princesa hermosa y bonica com may n' había vist el príncip en sa vida aventurera per mar y continents.

Y la princesa li parlá axí:

—¡Cuánt has tardat, príncip, a desencantarme!

Sorprés queda el príncip-navegant perque aquella veu armoniosa y dolsa li paregué la mateixa que li parlaba en sos ensómits y l'acompañá en son arriesgat viache a la Atlántida; y al preguntarli cóm podía ser aquella coincidencia misteriosa, la desencantada princesa li contestá:

—Sí; la Bona Fada era yó. Mon esperit, encara que mon còs estaba encantat en l' Hòrt de les Cinch Tarònches, com mes pobretes chermanes, volaba per lo món buscant un caballer ideal que no haguera conegut el amor encara, perque era l' únich que podía desencantarnos en forta voluntat y fe santa per a arrostrar els perills de la increíble aventura; y yo te vaig inspirar aquell ensòmit revelador de la existencia de la Atlántida y de son Chardí de les Hespèrides, de les pomes d'ór y de son encant; yo qui guiá ta nau y li señalá la ruta per a plegar a l' abrie encantat y mos deslligares del imposible cautiveri, portantmos a una tèrra verche y beneída de Deu per a fundar una Nova

Hespèria tan deleitosa y bella, o més, que la llechendaria que estaba condenada a desaparéixer per los seus pecats.

Y el príncip caigué a sos peus, enamorat de tanta bellesa, de tant de candor y de tanta desgrasia y besá la orla ingrávida de la túnica de la chentil doncella.

Después, entre els dos enamorats, arrancaren les ahulles d'ór que tenían clavades en el cap les atres mariposes que per allí revolaben y quedaren desencantades les cinch princeses, que pronte se veren rodechades del rey, la reina, los príncips, de tota la còrt y de tot el pòble de Baal, admirat de la imposible maravella realizada por lo príncip Valentí, que davant tots explicá el misteri del conte de l' Hòrt de les Cinch Tarònches, que eren aquelles cinch princeses que venien a fundar un nou pòble sense parigual en lo món.

Y el príncip Valentí y sos chermáns se casaren en les cinch princeses per orde de edats, y la maravella machor fon que tots acertaren també d' aquell modo en la elecció de la princesa de la cual s' habien morat; y no cal dir que la més chiqueta fon la esposa de Valentí y éste destinat per son pare, lo señor rey, davant l' hazaña realizada, per a hereu de son trono y reyne.

Cuant puchaben al Palau de Baal per a viure en ell com a príncips hereus del reïne, li digué la princesa a Valentí:

—Volguera que nostre reïne tinguera un escut simbólich de ta hazaña y de nostre amor...

—En aixó pensaba també—li respongué el príncip besantla en lo front—; y eixe escut será el cuerno de l' abundancia derramant flòrs y frutes baix los raigs del Pare Sòl que torna d'ór les cinch tarònches d' esmeralda...

—Sí, sí—l' interrumpí la princeseta—, y tot aixó sobre la ralla de blavor d' esta Mar Mediterránea tan poética y rizada, d' ahon naixerán totes les llichendes inmortalas de les razes mediterráneas, que farán olvidar les fatídiques de la Mar Tenebrosa y malahída.

Y aquell font l'escut de la tèrra lluminosa de Baal desde que la princesa desencantada puchá al trono del sagrat e immortal reyne...

EPILECH

Les cinch princeses Hespèrides de color de magnolia valenciana y los cinch príncips de Baal de ulls de foch fundaren un reine marvellós, envecha del mon sanser y de ells mateixa,

Y comenzá a creixer una nova raza d'hòmens que pareixien brotar de la mateixa Mare Tèrra, que se dién «sabis» y dictaben lleys patriarcals y bones que els mateixos llechisladors esculpíen en vers per a qu'els chóvens les deprenghueren pronte y los vells no les olvidaren; y uns atres que se dién «artistes» y modelaben en pedra les belleses de les filles de Baal, que caminant los díes, los anys y los segles, al descobrirlos baix unes palmeres habíen de ser l'admiració del món; y uns atres

que se dién «poetes» y teixíen les paráules en cadenes armonioses, que eren estròfes de un cant etèrn a l'amor, a la patria y a la fe; y uns atres hòmens més modestos y treballadors, que se dién «agricultors e industrials», sobre la tèrra a tot'hóra, convertíen los secans en hòrts, éstos en chardíns y los chardíns en paradisos.

Pero com tots los fills de la sagrada tèrra de Baal (hui la hermosa e incomparable València...) desendixen d'aquells cinch matrimonis de príncips...

Cada valencià té un rey en lo ventre;

Totes les dónes valencianes son filles de rey y princeses de la hermosura;

Y esta llichenda es el primer capítul de la història heroica y artística de València;

Y aquell plantó llechendari del taroncher encantat de l'hórt de les cinch tarónches, que tenia en sa savia condensat l'indestructible esperit de la reina Hespèris, mare de les cinch princesetes, aquella primera rama fon l'oriche de la riquesa agrícola de València la antiga, la modèrna, la immortal.

B. Morales San Martín

València. Dumenche, 15 de Diciembre de 1929.

Número pròxim:

BEBÉ

per Luís de Val

Este número ha segut
revisat per la Censura

Caramelos Fanfán

Pí y Margall, 16-Valencia

Fábrica de caramelos, bombones peladillas y grageas

Especialidad para bodas y bautizos

VICENTE MONTORO

Maestro Chapí, 3

Taller de muebles de tapicería

Sillones gran confort

Especialidad en estilo inglés

—: y trabajos de piel —:

ALGODONES, MEDIAS Y CALCETINES

En calidades finas

Precio de fábrica

Calle Llop, 8

EDUARDO MERI

Almacén de fornituras para corsés

BORDADOS PUNTILLAS Y CINTAS

VALENCIA

Enamorados Comerciantes

y cuantos deseen conocer el carácter de alguna persona, el

Doctor Benbow

os descubrirá por el científico procedimiento de la Grafología al que os ama como al que os odia; al desprendido o tacaño; grosero o educado; honrado o infiel, y, en general, cuantas condiciones buenas o malas os propongáis averiguar de OTRA PERSONA O DE VOSOTROS MISMOS, con sólo mandar una carta cualquiera, escrita y firmada de puño y letra de la persona que os interese, al

Apartado de Correos 388-Valencia

y a vuelta de correo (discreción y absoluta reserva), y mediante el envío de DOS PESETAS en sellos de correo o en Giro postal, recibiréis la contestación del

DOCTOR BENBOW

que no se equivoca nunca.

Tos Ferina

Se cura radicalmente

Centenares de casos curados
sin inyecciones ni cucharadas,
_____ con _____

Aferín - Pérez Pau

DON JUAN DE AUSTRIA, 30

FARMACIA

VALENCIA

ACADEMIA DEL PATRIARCA

Alumnos internos y externos

1.ª y 2.ª enseñanza en tots els seus aspectes y carreres especials. Cotabilitat, clases diurnes y nocturnes.

En els últims examens oficials havem obtés el 92 per 100 d' aprobats y el 20 per 100 de nòts.

Una de les quatre matrícules d' Honor (y "gratuïts") otorgats per el Estat en setembre últim pera 'l primer curs del Baxillerat, ha segut guanyá en renyids oposicions, per nostre alumno Vicent Palomar Medina, de 10 any d' edat, presentat per esta Academia. Exit crexent de nostres procediments pedagójics.

Correjería, 28-VALENCIA

Millor que una orquesta

Es una gramola ortofónica
"La Voz de su amo"

En els cafés, bars, hotels i balnearis, no deu faltar. Podéu comprarla en la

Casa PUIG-Garrigues, 17

També les hía marca "Odeón" i atres aparatos de cases acreditaes, així com discos de totes les marques. Espesialitat en apaños.

Gran Café EL SIGLO

Plaza de la Reina, esquina a Paz

VALENCIA

Establecimiento de primer orden. Esmerado y selecto servicio para bodas y bautizos.

Concierto todos los días
Música clásica

Grandioso surtido
en helados

GOLCHONES

Fábrica: Cirilo Amorós, 8

Teléfono 13658

VALENCIA

De lana, tamaño matrimonio, estilo París

75 pesetas